

УДК: 78.441

Р. Л. ЗАКОПЕЦЬ

ВПЛИВ ЧЕСЬКОЇ ПЕДАГОГІКИ НА СТАНОВЛЕННЯ СКРИПКОВОЇ ШКОЛИ В ГАЛИЧИНІ (XIX – ПОЧАТОК XX СТОЛІТТЯ)

У статті досліджуються інтегративні процеси у соціокультурному просторі східної Європи на межі XIX – початку XX століть на матеріалі міжкультурних взаємодій України та Чехії. Докладно аналізується педагогічна діяльність видатних чеських музикантів-скрипалів – Ф. Шіпека, З. Брукмана, Ф. Якля, Й. Славичека, Й. Овчаржа, які працювали у Львові, розбудовуючи західноукраїнську виконавську школу.

Ключові слова: українсько-чеські зв'язки, соціокультурний простір, міжнаціональні культурні взаємини, скрипкова школа, концертна діяльність.

Р. Л. ЗАКОПЕЦ

ВЛИЯНИЕ ЧЕШСКОЙ ПЕДАГОГИКИ НА СТАНОВЛЕНИЕ СКРИПИЧНОЙ ШКОЛЫ В ГАЛИЧИНЕ (XIX – НАЧАЛО XX ВЕКА)

В статье исследуются интегративные процессы в социокультурном пространстве восточной Европы на рубеже XIX–XX века на материале межкультурных взаимодействий Украины и Чехии. Детально анализируется педагогическая деятельность выдающихся чешских музыкантов-скрипачей – Ф. Шипека, З. Брукмана, Ф. Якля, Й. Славичека, Й. Овчаржа, которые работали во Львове, создавая западноукраинскую исполнительскую школу.

Ключові слова: українсько-чеські зв'язки, соціокультурне пространство, міжнаціональні культурні взаємодії, скрипична школа, концертна діяльність.

R. L. ZAKOPETS

THE INFLUENCE OF CZECH PEDAGOGY ON THE FORMATION OF VIOLIN SCHOOL IN GALICHINA (XIX – EARLY XX CENTURY)

The article studies the integrative processes in the sociocultural space of Eastern Europe at the turn of the nineteenth and twentieth centuries on the material of intercultural cooperation between Ukraine and the Czech Republic. A detailed analysis of teaching activities of prominent Czech musicians, violinists – F. Shipeka, Z. Brukmana, F. Yaklya, Y. Slavicheka, Y. Ovcharzha who worked in Lviv, creating West Ukrainian performing schools, is carried out.

Key words: Ukraine-Czech communication, sociocultural space, international cultural cooperation, the violin school, music concerts.

Значення чеської скрипкової педагогії для розвитку європейської скрипкової культури воістину неоціненне. Починаючи з чеських музикантів – представників мангаймської школи (Ф. Мічі, Й. Мислівечка, Я. Штаміца, В. Піхля, Л. Кожелуха, А. Рейхи, братів Бенд чи Враніцкіх), які заклали основи європейської класичної музики, славні традиції скрипкової педагогії розповсюдилися далеко за межі Чехії, плідно впливаючи на шляхи становлення національних скрипкових шкіл. Чеська смичкова школа порівняно рано розповсюдилася в Європі. З XVII століття, в час панування габсбургської монархії, багато з чеських музикантів емігрували, несучи своє мистецтво в різні країни, сприяючи розвитку музичного життя та освіти багатьох європейських міст: Відень, Мангайм, Берлін, Париж, Мілан тощо. Багатьох чеських скрипалів приваблювали східні, особливо споріднені їм слав'янські країни – Росія, Польща, Україна, Литва. Не був винятком і Львів, який, зважаючи на близьке геополітичне

розташування та давні добросусідські взаємини, ставав для багатьох чеських музикантів другою батьківщиною.

Досліджуючи полікультурні міжнаціональні контакти в історичній ретроспективі, ця проблема набуває особливої актуальності. Чесько-українські культурно-мистецькі відносини як системне явище вивчаються у працях вітчизняних дослідників (Л. Кияновська, В. Щепакін, Т. Бережна), проте в галузі скрипкової педагогіки спостерігається висвітлення лише окремих фактів (Ю. Волощук, Л. Мазепа), однак комплексного дослідження впливу чеської скрипкової педагогіки на становлення і розвиток національної скрипкової школи Галичини в українському музикознавстві донині не існує.

Метою статті є дослідження діяльності представників чеської скрипкової педагогіки на Галичині впродовж XIX – початку XX століть та визначення їхньої ролі у процесі формування української скрипкової школи означуваного періоду.

Галицька скрипкова культура продемонструвала надзвичайно яскраві та плідні результати міжнаціональних зв'язків. Ще на світанку становлення професійної музичної освіти (межа XVIII–XIX ст.) у Львові провадили свою професійну діяльність музиканти-чехи у різних галузях освіти. Зокрема, їхня активна участь простежується у становленні фахових навчальних інституцій¹. У параграфі 1 Статуту «Musik Verein in Lemberg» (Музичного Товариства у Львові від 1838 р.) йдеться про відкриття музичної школи з навчанням у відповідному приміщенні з детальним розкладом навчання. На сторінці 21 цього документа окремо виписано вчительський склад Товариства, адже метою «Musik Verein» була насамперед професійна підготовка музичних кадрів. Директором школи був Й. Рукгабер, а його заступником і професором скрипки значиться Йозеф Башни (чеський композитор і капельмейстер-скрипаль католицької катедри); у списку також є чеський скрипаль Йозеф Брех. Згодом у списках викладачів з'являється ім'я викладача скрипки Філіпа Броха (1839–1845) та Антоніна Брожа – випускника Празької консерваторії 1858 р.

Біля витоків ЛНМА в 1853–1854 рр. стояли видатні чеські педагоги. Так, шкільними інспекторами консерваторії при директоруванні К. Мікулі були вагомі суспільно-культурні діячі Львова – чехи Е. Поллетін та Й. Ширер, а довголітнім професором духових інструментів був К. Бруньгофер. Скрипку і контрабас викладали Йозеф Брех та Йозеф Єжчка (артист оркестру театру графа Скарбка).

Учень К. Мікулі – Р. Шварц, який змінив свого вчителя на посаді директора ГМТ і Консерваторії, запросив для викладання гри на скрипці чеського професора Фелікса Якля (F. Jaskl). У класі скрипки в різний час працювали у Львівській консерваторії чеські скрипалі Францішек Шипек (1863–1864), Зигмунд Брукман (1863–1883) – випускник Празької консерваторії 1852 р., Францішек Якль, який також вів клас альту (1893–1924 рр.), Йозеф Славічек – з 1913 по 1919 р. навчався у Празькій консерваторії (1921–1928), О. Волянек (1919–1920) з 1899 р. [3]. На скрипковій викладацькій ниві працював до 1917 р. і Йозеф Овчарж – професор консерваторії у Львові і рівночасно – капельмейстер Миського театру, один із засновників Спілки чеських музикантів у Львові (1904 р.), член товариства «Чеська бесіда». Львівська консерваторія та школа при ГМТ демонстрували високі результати на професійній музичній освітній ниві. Не випадково одним з почесних членів ГМТ було обрано у 1885 р. ще одного чеського музиканта – видатного скрипаля-педагога Войцеха Гржималі.

Окрім Консерваторії ГМТ, у Львові існувала велика кількість одно- або багатопрофільних музичних шкіл. В останніх викладався клас скрипки (М.С.134 вказано, що П. і В. Коханьські викладали у школі; С. Каспарек, А. А. Вронський у коледжі К. І С. Мікулі). У

¹ Так, «ще з 1822 р. надсилаються листи до наслідного принца Фердинанда та намісника цісаря з проханням дозволу відкрити товариство для музичного вишколу в Галичині» [Центральний Державний Історичний Архів Львова (ЦДІАЛ) фонд146, опис 1, справа 1442, арк. 4–16.]. Ще один лист з 1824 р. з проханням про відкриття товариства – Musik Verein – був переглянутий в 1835 р. і схвалений [ЦДІАЛ, ф. 146, оп. 1, с. 1442., арк. 8]. У 1838 р. видано Статут Товариства, якому за найвищим цісарським рішенням від 14 серпня 1839 р. № 21119/ 1537 і за канцлерським декретом від 25 серпня 1838 р. присвоєно назву Musik Verein in Lemberg – Музичне Товариство у Львові. [ЦДІАЛ. ф. 146, оп. 4, арк. 665]. У фонді подані справи про організацію Музичного Товариства у Львові за 1822. – 1865 рр., а також Статуту німецькою і польською мовами (1838 р.; 1857 р.).

середині 60-х років у Львові функціонувала одна з перших спеціалізованих скрипкових шкіл на теренах Галичини, очолювана чеським скрипалем Зигмунтом Брукманом. З 1899 р. до 1926 р. у Львові успішно функціонувала одна з провідних скрипкових шкіл – «Вища школа», очолювана чеським скрипалем, композитором і педагогом Робертом Поселтом. В тих же роках існувала скрипкова школа (ймовірно, як початкова до вищої), очолювана сином чеського скрипала єврейського походження Йозефа Маркуса – Максиміліаном Маркусом.

Загалом у мультинаціональному Львові спостерігається «перехрещення» різних шкіл. Так, поляки М. Горовіц та А. Должицький (довголітній викладач ВМІЛ) були учнями Ф. Якля, натомість львівські чехи Р. Поселт, Ю. Сватонь, Р. Пелікан студіювали скрипку у професора єврейського походження М. Волфстгала, який свого часу був першою скрипкою львівського «Чеського квінтету». Талановиті учні М. Волфстгала Юзеф Цетнер (навчався у Празькій консерваторії в О. Шевчіка) та Юліан Пуліковський (вчився також в Йоахіма в Берліні і О. Шевчіка в Празі) збагатили свій досвід досягненнями чеської скрипкової школи. Ю. Цетнер – блискучий скрипаль та викладач – у свою чергу виховав цілу плеяду львівських скрипалів, серед яких В. Кшемєньський, Ф. Рилінг, Є. Статкевич, українці І. Левицький та Б. Сараміга. Талановитий скрипаль і викладач єврейського походження Марек Бауер був учнем В. Коханського у Львові і в О. Шевчіка у Віденській консерваторії, а серед його учнів-українців – Є. Перфецький та В. Цісик.

Окремо слід сказати про приїжджих викладачів не чеського походження, які, однак, екстраполювали основи чеської скрипкової школи в галицьку педагогіку. Її гідними представниками були Вацлав Коханський та Єжи (Георгій, Юрій) Гаша – учень О. Шевчіка та Л. Ауера, професор Московської консерваторії, який викладав у 1922–23 рр. в Музичному інституті ім. К. Шимановського. До цієї групи слід віднести й українську скрипальку, одну з перших викладачок ВМІЛу Єлизавету Щедрович-Ганкевічеву.

У Вищому музичному інституті ім. М. Лисенка (далі ВМІЛ), заснованому в 1903 р., на педагогічних посадах у різний час працювали чеські скрипалі. Так, стараннями С. Людкевича у 1911 р. на посаду викладача скрипки було запрошено Флоріана Кребса – молодого випускника Празької консерваторії по класу О. Шевчіка, згодом концертмейстера Празької філармонії (1914–1916). Відомий скрипаль і диригент Мілан Зуна (також учень О. Шевчіка), який розгорнув не лише активну педагогічну, але й концертну сольну, камерну та диригентську діяльність у Львові, в 1914–1919 та 1923–1926–1930 рр. працює диригентом у Львівському оперному театрі, паралельно викладаючи скрипку у ВМІЛ. На жаль, поки що не вдалося встановити більше імен, проте їхні виступи як солістів та учасників камерних ансамблів здобували заслужений успіх.

Відомо, що в класі Ф. Кребса навчався Михайло Гайворонський. Після закінчення навчання у Ф. Кребса та завдяки активній участі в українських національно-визвольних змаганнях у 1920–23 рр. вів клас скрипки у ВМІЛ. У 1923 р. емігрував до США, де разом зі скрипалем Р. Придаткевичем заснував у Нью-Йорку УМІ (Український Музичний Інститут), у якому працював професором. Згодом закінчив Колумбійський університет у Д. Мейсона, С. Бінг Тема, Д. Мора. Скрипкова творчість М. Гайворонського залишила помітний слід у розвитку скрипкової культури Галичини, а його твори постійно звучали в концертному репертуарі скрипалів.

Надзвичайно важливим фактором у процесі становлення та професіоналізації скрипкової педагогіки і виконавства як такого є також здобуття «вищих щаблів» освіти, яку львівські скрипалі отримували в іменитих чеських педагогів, що робило їх наступниками власне чеської скрипкової школи. Безперечно, що найбільш визнаним чеським скрипковим педагогом межі ХІХ – першої половини ХХ ст. став Отакар Шевчик – видатний чеський педагог і концертуючий скрипаль. Він, як зазначалося вище, пропрацював на Великій Україні сім років, виховавши цілу плеяду видатних музикантів. Знайшли у педагогічній панорамі О. Шевчіка своє місце і львівські скрипалі.

Так, одним з перших серед скрипалів-українців та згодом викладачів ВМІЛ був Іван Левицький. У 1903–09 рр. він був учителем музики в Тернопільській гімназії. У 1910 р. успішно склав державні іспити; скрипкову справу вивчав у Львівській Консерваторії у Ю. Цетнера – випускника М. Волфстгала та О. Шевчіка. Під час Першої світової війни (1914–1918 рр.) він

продовжує навчання співу та гри на скрипці на курсах української семінарії у Відні та бере лекції з гармонії у проф. Р. Штора. Після закінчення війни І. Левицький повертається до Львова, де працює до останніх років життя. Організовував концерти, диригував хорами, ансамблями скрипалів, учительовав в українській семінарії, працював викладачем класу скрипки у ВМІЛ. Особливо цінною є науково-методична розвідка Івана Левицького «Про так званий тон скрипки і його умови». Учнями І. Левицького були Євген Цегельський та Мар'ян Крушельницький.

Наступним серед скрипалів-галичан, які навчалися на базі чеської скрипкової школи та здобули серйозну фахову освіту, можна назвати Євгена Перфецького. З малих літ вчився гри на скрипці у А. Вронського і А. Шнабля. В 1906 р. закінчив Віденську консерваторію по класу професора чеха Ю. Свертки. В 1914–15 рр. вчився у О. Шевчика, тобто отримав «подвійне» чесько-українське скрипкове педагогічне громадянство і блискучу юридичну освіту. Проходив практику у Л. Фішера. Був довгий час педагогом ВМІЛ (1908–1936): «Євген Перфецький ... був особливо активним у ділянці камерної музики і часто виступав разом зі скрипалем В. Цісіком, віолончелістами Б. Бережницьким, Х. Колессою, альтистом Т. Губицьким», – зазначає Я. Михальчишин [8, с. 11]. Виступав у Відні, Львові, Кракові, Чернівцях, неодноразово гастролював у концертному турне. У його класі навчалися Р. Криштальський та відомий українсько-американський скрипаль Р. Придаткевич.

Роман Криштальський (1898, Львів – 1963, Львів), батько видатного піаніста О. Криштальського, з 13 років був знаний як концертуючий ансамбліст. Закінчивши Львівську гімназію у 1924 р., вступає на юридичний факультет Ягеллонського університету в Кракові. Паралельно навчається у ВМІЛ по класу скрипки у Є. Перфецького. Після закінчення починає працювати в ньому ж викладачем скрипки до 1939 р.; очолював тріо, в якому грали П. Пшеничка (віолончель) і Р. Савицький (фортепіано), а також брав участь у складі інструментального секстету. Виступав в ансамблях з Н. Нижанківським, В. Барвінським, Р. Савицьким [16, с. 125].

Слід зазначити, що класи скрипки, а також і окремі скрипкові школи, були практично у всіх навчальних музичних закладах, а тривав початковий курс 7 або 8 років. Так, у філіях Вищого Музичного Інституту ім. М. Лисенка та центральному закладі працювали досвідчені скрипалі-педагоги з блискучою європейською освітою та практикою. Однією з зірок першої величини на європейському скрипковому небосхилі була Єлизавета Щедрович-Ганкевичева, сяйво таланту якої яскраво зблиснуло, та, на жаль, передчасно згасло, оскільки вона відійшла у вічність у віці 24-х років. З дитинства вчилася гри на скрипці, виявляючи небуденні здібності, випускниця Музично-драматичної школи М. Лисенка в Києві, згодом випускниця Петербурзької консерваторії по класу Л. Ауера, яку закінчила в 1903 році. Удосконалювала фах у Школі майстерності Празької консерваторії у О. Шевчика. Була однією з перших талановитих на Буковині і в Галичині жінок-скрипальок та педагогів. Впродовж 1903–1908 рр. активно концертувала в Петербурзі, Наддніпрянщині, Празі, Пльзні, Відні, Чернівцях, Львові. Музичні критики високо цінували талант скрипальки. Віденська газета «Zeit» писала: «Панна Щедрович, учениця Шевчика є, безперечно, талантом скрипальки неприборканої сили і великої техніки» [4, с. 3]. Деякі газети порівнювали її з визначними чеськими скрипалями Ф. Одржічком та Я. Кубеліком – учнями О. Шевчика; порівнюючи їх, вони ставили талант Щедрович вище від Я. Кубеліка. З 1907 по 1909 рр. Є. Щедрович-Ганкевичевій – «першій відомій і свідомій українській скрипальці, учениці двох найбільших тогочасних скрипалів – Леопольда Ауера і Оттокара Шевчика, судилося стати першою вчителькою скрипки в Музичному Інституті ім. М. Лисенка у Львові» [17, с. 294]. Серед її учнів карколомну кар'єру зробив скрипаль-віртуоз Роман Придаткевич (1895–1990). Відомий скрипаль, композитор, громадський діяч та педагог. У неповних 8 років хлопець-вундеркінд (про його талант із захопленням писав І. Франко) концертує в Перемишлі, Львові, де одразу вступив до академічної гімназії та ВМІЛу. Вивчав гру на скрипці у викладачів А. Должицького, Є. Щедрович-Ганкевич, Є. Перфецького, теоретичні предмети у Ф. Колесси, С. Людкевича. Після закінчення вступає до Віденської музичної академії, де студіює у О. Шевчика і Ю. Свертки скрипку, а також Й. Маркса і В. Штерна композицію. У час Першої світової війни потрапляє до австрійського війська, згодом до лав Української Галицької армії, та фігурує не як військовий, а як скрипаль. У 1920 р. повертається до Відня й продовжує заняття в О. Шевчика

та Ю. Сверстки. Після Відня скрипаль їде в Берлін, де бере уроки в К. Флеша та його асистента Р. Гарцера, а також у Г. Готтесмана. Композицію вивчав у проф. Гмайндля, основи музикології у проф. Горнобстеля, успішно гастролуючи в Європі. 1923 р. емігрує до США, де отримує загальне визнання, активно концертуючи. Вступає в Колумбійський університет, де навчається композиції в С. Бінгамма та Р. Морісса й П. Галліко (скрипка), а згодом ще й закінчує музичний інститут Куртіса в Філадельфії. К. Флеш та Р. Гарцер в 20-х роках також переїжджають до США, і Р. Придаткевич знову продовжує студії. У 1937–40 рр. – концертмейстер Нью-Йорк Сіті Оркестра, згодом Джільбер і Суліван Опера та багатьох інших оркестрах США. У 1946–65 рр. – професор Моррей-коледжу в Каліфорнії. У 1953 р. в Рочестерському університеті Р. Придаткевич захищає докторську дисертацію на тему «Бахові пасіони та їх музично-історичний підклад», а в 1970 році ще й здійснив успішні гастролі Європою, виступаючи в Лондоні, Берліні, Парижі, Зальцбурзі та інших містах.

Як композитор Р. Придаткевич є автором понад 200 музичних творів¹. Він – чи не «найплодовитіший» серед українських композиторів, що писали для скрипки², це «найкращі скрипкові твори в українській музичній літературі» [5, с. 22]. Деяко з творів ще за життя композитора видала музична фірма Е. Шуберта в Нью-Йорку.

Дуже важливим фактом є те, що твори Р. Придаткевича прозвучали у виконанні таких маститих світових диригентів, як Леопольд Стоковський (1 симфонія «Визволення» в 1928 р. в Денвері), Говард Генсон, Фредерик Феннелл та інші. Скрипаль двічі об'їхав із гастроллями Канаду і тричі США, здійснюючи під час кожної поїздки до 24 концертних виступів, виконуючи твори Баха, Бетговена, Моцарта, Шуберта, твори українських композиторів М. Лисенка, М. Гайворонського, С. Людкевича, В. Барвінського, М. Вериківського, Д. Січинського, М. Фоменка тощо. Вагомим внеском Р. Придаткевича можна вважати редакції творів С. Бібера, А. Кореллі, А. Вівальді та багатьох інших композиторів. Р. Придаткевич – провідний і найбільш знаменитий скрипаль-українець першої половини ХХ століття, який, за словами А. Рудницького, «як скрипаль в українському музичному світі – найвидатніший і безконкурентний» [13, с. 179]. У «централі» та філіях працювали такі педагоги-скрипалі, як Олександр Бережницький (в 1904–05 рр. у ВМІЛ) та Олександр Вислоцький (філія у Станіславові) – також учні О. Шевчіка.

Особливо цікавою постаттю у річищі українсько-чеських стосунків в загальнокультурному мистецькому просторі є Євген Цегельський – скрипаль, педагог, доктор музикознавства, член СУПРОМу. Учень І. Левицького, хоч закінчує ВМІЛ в 1931 р. по класу Й. Москвичева. Удосконалював майстерність (1932–1936 рр.) у Празькій консерваторії в класі І. Фельда – учня О. Шевчіка, водночас студіював музикознавство в Карловому університеті (у

1 Серед них: чотири симфонії (1-ша — «Українське визволення», 2-га, написана за мотивами поеми Т. Шевченка «Тополя», 4-та – «Великі роковини І. Мазепи», написана за сюжетом двох поем У. Кравченка), п'ять сюїт, три сонати, дві рапсодії для скрипки з фортепіано, музика до фільму «Маруся» (екранізована В. Авраменком 1939 р.), велика кількість інструментальних творів, серед яких – популярний струнний квартет «Українська сюїта для малого оркестру», збірка солоспівів «Атомний вік», пісень на слова В. Пачковського з перекладу «Слова о полку Ігоревому», велика кількість аранжувань народних пісень, до яких написав фортепіанний супровід, та інші.

2 Це монументальні розгорнуті композиції – чотири великі сюїти: «Гуцульська сюїта», «Козацька ренесансова сюїта», «Перша сюїта», «Подільська сюїта». До великих жанрів належатимуть такі твори, як «Перша українська рапсодія «Кобзарська», «Друга українська рапсодія «Весільна», Перша Соната для скрипки і фортепіано, Друга Соната «Прелюдія хорал і fuga» на тему церковної пісні «Пречиста Божа Мати», (Третя Соната залишилась незакінченою). Р. Придаткевич – автор безлічі малих форм, проте віртуозних і технічно складних, зокрема програмних п'єс – «Дума», «Козацька пісня», «Весільний начерк», «Пісня про чабана», «Три мініатюри на українські народні пісні», «Українські народні танки». Віртуозністю та романтичною натхненністю відзначаються Три п'єси на основі українських народних пісень для скрипки і фортепіано «З буйним вітром», «Янічок», «Козачок». Народна пісня і танець стали основним джерелом творчих пошуків Р. Придаткевича. Проте слід відзначити, що автентичні джерела є лише вихідною точкою, опорою для цікавих композиторських вирішень. Барвисті гармонії, вживання поліфонічних форм, зрештою, адаптація в галицькій скрипковій музиці таких крупних жанрів, як сюїта, рапсодія чи соната – стало новим словом у розвитку скрипкового мистецтва. Залишив Р. Придаткевич і багатий педагогічний репертуар – в'язанки українських пісень для школярів різного віку, «Українські народні пісні» для скрипки і фортепіано (транскрипції хорових обробок Лисенка, Кошиця, Барвінського, Вериківського та ін.), «Сюїта для донечки» для скрипки і фортепіано.

З. Несдли, В. Гутера і К. Заха), де захистив докторську дисертацію 1936 р. на тему «Чехи і галицько-українська музика XIX століття». У 1936–1939 рр. – викладач класу скрипки, теоретичних предметів і директор філії Вищого музичного інституту в Перемишлі, активно концертує скрипаль. Працював концертмейстером симфонічних і театральних оркестрів у Кракові, Бург-театрі у Відні. У 1949 р. емігрує до США, де грає в різних оркестрах, бере участь в концертах як скрипаль-соліст.

Окрім докторської дисертації, його перу належать такі праці, як «125 літ музичної консерваторії у Празі», «Музичне життя Праги», «Іван Левицький», «Чехи і галицько-українська світська музика XIX ст.» (1937) [9]. Окрім особливої уваги до чеської музичної культури, варто відзначити Є. Цегельського як автора одного з перших посібників «Інструментознавства» з високофаховим розділом «Скрипка».

До представників чеської школи серед львівських скрипалів можна віднести також Маркіяна Лепкого – випускника Празької консерваторії по класу скрипки у Райссіга, згодом Берлінської Академії. Був першим концертмейстером Українського Оперного Театру під час німецької окупації. Емігрував до США, Детройт, де навчав гри на скрипці. У В. Райссіга навчалася й Стефанія Левицька. Цікаво, що представники української діаспори, скрипалі молодшого покоління (середина XX століття) Євген Гузарук (Канада) та Алісія Бучинська (США) навчалися у Ваші Пжігоди, остання в Лодзі у Вількомірського [16, с. 125]. Аристид Вирста – відомий французький скрипаль, музикознавець та громадський діяч родом з Буковини, студював скрипку у Віденській консерваторії в одного з найталановитіших учнів О. Шевчіка – В. Шнайдерхана.

Проектуючи перспективи досліджуваної теми, варто зазначити, що в другій половині XX ст. плідні творчі чесько-українські контакти продовжилися і в плані концертно-гастрольних виступів, і в аспекті розвитку національної скрипкової школи (наприклад, постійна участь молодих львівських скрипалів та їх неодноразові перемоги на конкурсі ім. Я. Коціана в Устінад Орліці), розкриваючи в подальшій історії нові сторінки цієї довготривалої та плідної традиції.

Отже, чеські музиканти-педагоги стали фундаторами багатьох українських інструментальних шкіл XX ст., зокрема скрипкової, найталановитіші представники якої репрезентували Україну на європейському та світовому рівні. Факти діяльності багатьох чеських музикантів-скрипалів дають можливість стверджувати, що розвиток галицької музичної культури здійснювався як важлива складова європейського культурно-історичного процесу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Барвінський В. Концерт скрипалів / В. Барвінський // Українська музика. – 1939. – №2. – С. 37.
2. Булка Ю. Історія української музики / Юрій Булка. – К. : Муз.Україна, 1992. – 120 с.
3. Кобрин Н. Джерела спеціальної професійної музичної освіти у Львові в першій половині XIX століття / Н. Кобрин, Л. Назар, С. Шевчук // Формування творчої особистості в інформаційному просторі сучасної культури. Матеріали Всеукраїнської науково-методичної конференції. – Симферопіль–Харків : СОНАТ. – 2005. – С. 111–117.
4. Концерт славнозвісної скрипальки-віртуоза Щедрович-Ганкевич // Буковина. – 1907. – 12 серпня. – С. 3.
5. Лисько З. Роман Придаткевич / З. Лисько // Музика. – К., 1995. – №4. – С. 22.
6. Мазепа Л. Шлях до музичної Академії у Львові / Лешек Мазепа, Тереса Мазепа. – Львів : Сполом, 2003. – Т.1. – 288 с.
7. Михальчишин Я. Цегельський закінчив Празьку консерваторію / Я. Михальчишин // Українська музика. – 1937. – №5. – С. 6.
8. Михальчишин Я. Директор Музичного Інституту в Перемишлі / Я. Михальчишин // Українська музика. – 1937. – №8. – С. 11.
9. Михальчишин Я. Євген Цегельський / Я. Михальчишин // Українська музика. – 1938. – №4. – С. 34.
10. Назар Л. Розвиток української музичної освіти та виховання в Галичині першої

- половини ХХ століття / Лілія Йосифівна Назар // *Musica Galiciana*. – Rzeszow, WWSP, 2000. – Т. V – С. 231–247.
11. Придаткевич на концерті у США // *Новий час*. – 1930. – №104. – С. 63–64.
 12. Придаткевич Р. Про скрипальку Щедрович-Ганкевич / Роман Придаткевич // *Буковина*. – 1907. – 15 серпня.
 13. Рудницький А. Українська музика. Історично-критичний огляд / Антін Рудницький // *Дніпрова хвиля*. – Мюнхен. – 1963. – 306 с.
 14. Рудницький А. Наша скрипкова справа / Антін Рудницький // *Свобода*. – квітень 1958. – № 8. – С. 296.
 15. Савицький Р. Концерт Євгена Цегельського і Володимири Божейко / Роман Савицький // *Українська музика*. – 1939. – № 2. – С. 45.
 16. Савицький Р. Скрипаль Роман Криштальський / Роман Савицький // *З музикою крізь життя*. – 1938. – №1. – С. 125–127.
 17. Савицький Р. Скрипкове слово Є. Цегельського / Роман Савицький // *Українська музика*. – 1939. – №4. – С. 21.
 18. Шевченкове свято. Відень: участь у концерті учня Музичної академії Р. Придаткевича // *Діло*, 1914, березень.
 19. Щедрович-Ганкевичева Є. Енциклопедія українознавства / Єл. Щедрович-Ганкевичева. – Париж–Нью-Йорк–Торонто, 1984. – Т.10. – С. 391.
 20. Щедрович-Ганкевичева Єл. Роман Придаткевич / Єл. Щедрович-Ганкевичева // *Свобода* (Нью-Йорк). – 1957. – № 222. – С. 55–57.

УДК 314.743; 78.08; 37.046.14 (73)

Л. В. ОБУХ

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗИЧНИЙ ІНСТИТУТ АМЕРИКИ: ЗБЕРЕЖЕННЯ ТРАДИЦІЙ ВІТЧИЗНЯНОЇ МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

У статті висвітлюються етапи становлення та розвитку музичного навчального закладу української еміграції у США, визначаються напрями і принципи діяльності закладу, приділяється увага викладацькому складу та випускникам установи.

Ключові слова: музична освіта, традиції, діаспора, навчальний музичний заклад, освітня діяльність, професіоналізм.

Л. В. ОБУХ

УКРАИНСКИЙ МУЗЫКАЛЬНЫЙ ИНСТИТУТ АМЕРИКИ: СОХРАНЕНИЕ ТРАДИЦИИ ОТЕЧЕСТВЕННОГО МУЗЫКАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ И ПЕРСПЕКТИВЫ ЕГО РАЗВИТИЯ

В статье рассматриваются этапы становления и развития музыкального учебного заведения украинской эмиграции в США, определяются направления и принципы его деятельности, уведомляется о педагогическом составе и выпускниках.

Ключевые слова: музыкальное образование, традиции, диаспора, учебное заведение, образовательная деятельность, профессионализм.